

**# KİMLİK HİRSIZLIĞININ TÜRK CEZA HUKUKU VE
KARŞILAŞTIRMALI HUKUK BAKIMINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**
(EVALUATION OF IDENTITY THEFT
IN TERMS OF TURKISH CRIMINAL LAW AND COMPARATIVE LAW)

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Bayzıt * **

ÖZ

Genellikle araç suç olarak mağdura ait kimlik bilgilerinin elde edilmesi ve ardından amaç suç teşkil eden fiillerin (dolandırıcılık, banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması gibi) işlenmesi şeklinde karşımıza çıkan kimlik hırsızlığı, günümüzde internetin de yaygınlaşmasıyla daha çok işlenir hale geldiğinden tüm dünyada önemli maddi zararlara neden olmaktadır. TCK'da kimlik hırsızlığı adı altında bir düzenleme bulunmamaktadır. Bazı ülkelerde kimlik hırsızlığına ilişkin özel düzenlemeler bulunmakta iken bazı ülkelerde konu kanunlarında yer alan klasik suç tipleri ile çözümlenmektedir. Çalışmamızda çeşitli hukuk sistemlerindeki düzenlemelere değinilerek TCK bakımından birtakım önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Kimlik Hırsızlığı, Kişisel Veriler, Dolandırıcılık, Kimlik Bilgileri, Banka ve Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması*

ABSTRACT

Identity theft, which is generally encountered as a means of obtaining the identity information of the victim and then committing criminal acts (such as fraud, misuse of bank and credit cards), causes significant financial losses all over the world as it has become more common with the widespread use of the internet. There is no regulation under the title of identity theft in the Turkish Criminal Code. While there are special regulations regarding identity theft in some countries, in some countries the legal problem is resolved with classical crime types. In our study, some suggestions will be

---

[#] Eserin Dergimize geliş tarihi: 20.04.2022. İlk hakem raporu tarihi: 14.06.2022. İkinci hakem raporu tarihi: 19.07.2022. Onaylanma Tarihi: 19.07.2022.

* Kıbrıs Uluslararası Final Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı.

** Yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0002- 6527-5465.

Esere Atıf Şekli: Tuğba Bayzıt, “Kimlik Hırsızlığının Türk Ceza Hukuku ve Karşılaştırmalı Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi”, YÜHFD, C.XIX, 2022/2, s.635-659.

made in terms of TCK by referring to the regulations in various legal systems.

Key-words: *Identity Theft, Personal Data, Fraud, Identity Information, Credit Card Fraud*

***

GİRİŞ

Teknolojinin hayatımızın her alanını kolaylaştırmasının yanı sıra kişisel verilere ulaşılmasını da kolaylaştırdığı bir gerçektir. Kişisel verilere özellikle de kimlik verilerine hukuka aykırı şekilde erişilmesi sadece özel hayatın gizliliği bakımından değil; pek çok başka değer bakımından da sorun yaratır. Bu kapsamda kimlik verileri başka suçlar işlemek ve maddi menfaatler elde etmek için kullanılabilir. Hatta failin kimlik bilgilerini kullandığı kişi onun işlediği suçlardan yargılanma tehlikesiyle karşılaşabilir.

Kimlik verileri ele geçirilerek işlenen suçları ifade etmek üzere karşılaştırmalı hukukta “*kimlik hırsızlığı*” terimi kullanılmaktadır. Kimlik hırsızlığı terimi esas itibariyle başkasına ait kimlik verileri ele geçirilerek o kimlik altında suç işlenmesini ifade eder. Burada fail kimlik bilgilerini ele geçirmek için bir suç işlediği gibi bu kimlik altında başka suçlar da işler.

Kimlik hırsızlığının cezalandırılma şekli ise ülkeden ülkeye değişmektedir. Bazı ülkelerde konuya ilişkin müstakil düzenlemelere yer verilirken bazı ülkelerde konu ceza kanunlarında yer alan klasik suç tipleri üzerinden çözülmektedir.

Çalışmamızda öncelikle kimlik hırsızlığı fiillerinin kriminolojik görünüşü ele alınarak konunun kapsamı ortaya konacaktır. Daha sonra karşılaştırmalı hukuktaki konuya ilişkin yaklaşımlar tartışılacaktır.

Kimlik hırsızlığına ilişkin olarak TCK’da müstakil bir düzenleme yer almamaktadır. Çalışmamızda bu durumun avantajlı ve dezavantajlı yönleri ele alınacak ve TCK açısından bazı önerilerde bulunulacaktır.

Son olarak kimlik hırsızlığı fiillerinin soruşturulması esnasında dikkat edilmesi gereken hususlara işaret edilecektir.

I. KİMLİK HIRSIZLIĞI KAVRAMI

A. TANIM-KAVRAM

Kimlik hırsızlığı esasen 21. yüzyıla özgü bir olgudur. 1980’lerde mail adreslerinin ele geçirilmesiyle başlayan bu süreç günümüzde çok daha karmaşık bir noktaya evrilmiştir¹.

¹ Gercke Marco, “Legal Approaches to Criminalize Identity Theft, Handbook on Identity-related Crime”, United Nations New York 2011, s. 11.

Kimlik hırsızlığı bir kişiye ait ayırt edici kimlik bilgilerinin kazanç elde etmek yahut suç işlemek için bir başkası tarafından kullanılmasıdır². Bir başka tanıma göre: kimlik hırsızlığı, bir dolandırıcının kişinin belirlenmesini sağlayacak verilerin ana parçalarını elde ederek bunları kendi kişisel çıkarı için kullandığı bir siber suçtur³.

ABD Adalet Bakanlığı ise kimlik hırsızlığını şu şekilde tanımlamaktadır⁴: “*Kimlik hırsızlığı ve kimlik dolandırıcılığı kavramları bir kişiye ait kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde hile/aldatma içeren yöntemlerle ele geçirilerek genellikle ekonomik menfaat elde etmek amacıyla kullanılmasını ifade eder.*”

Amerikan doktrininde kimlik suçları üst başlığı altında iki farklı suç tipinden söz edilmektedir. Buna göre kimlik suçları kimlik hırsızlığı ve kimlik dolandırıcılığı olmak üzere iki türdür. Kimlik hırsızlığı bir kişiye ait kimlik bilgilerinin hukuka aykırı şekilde ele geçirilmesi iken kimlik dolandırıcılığı bir kişinin kimlik bilgilerinin hukuka aykırı şekilde kullanılmasını ifade eder. Birçok olayda kimlik hırsızlığı ve kimlik dolandırıcılığı bir arada bulunduğu gibi, bu iki terim çok zaman birbiri yerine kullanılmaktadır⁵.

Bir başka tanıma göre kimlik hırsızlığı bir kişinin bir başkasına ait doğum tarihi, sosyal güvenlik numarası yahut kredi kartı numarası gibi ayırt edici verilerini kullanarak yapılan dolandırıcılıktır. Fail bu bilgilerle hukuka aykırı şekilde kredi yahut kredi kartı başvurusu yapabilir, işe girebilir, telefon vs. hizmetlerden yararlanmak için abone olabilir⁶.

AB hukuku da esasen kimlik hırsızlığı konusuna duyarsız kalmamıştır. AB hukukunun kişisel verilerin korunması konusundaki en önde gelen belgelerinden olan Veri Koruma Tüzüğü'nün giriş kısmında kişisel verilerin

² **Salam A. F. / Dai Hua/ Wang Lei**, “*Online Users' Identity Theft and Coping Strategies, Attribution and Sense of Urgency: A Non-Linear Quadratic Effect Assessment*”, Information Systems Frontiers, Springer Media, October 2021, s. 1. **Gies/Piquero/Piquero/Green/Bobnis** ise kimlik hırsızlığını bir kişiye ait değerli malların o kişinin ayırt edilmesine yarayan bilgiler ele geçirilerek çalınması olarak tanımlamaktadırlar. (**Gies V. Stephen/ Piquero Nicole Leeper/ Piquero Alex R./ Green Bradn/ Bobnis Amanda**, “*Wild, Wild Theft: Identity Crimes in the Digital Frontier*”, Criminal Justice Policy Review 2021, Vol. 32(6)592-617, s. 593)

³ **Salam/ Dai/ Wang**, s. 1.

⁴ <https://www.justice.gov/criminal-fraud/identity-theft/identity-theft-and-identity-fraud>, Erişim Tarihi: 20.03.2022.

⁵ **Gies/ Piquero/ Piquero/ Green/ Bobnis**, s. 593.

⁶ **Mullady Jr. Raymond G./ Hansen Scott D.**, “*Identity Theft Litigation: A Roadmap for Defense and Protection*”, Utah Law Review, No. 2, 2008, s. 565.

gizliliğinin ihlalinin kimlik hırsızlığına vücut verebileceğine dikkat çekilmiştir.

Görüldüğü üzere kimlik hırsızlığı iki aşamadan oluşur. Öncelikle araç suç olarak mağdura ait kimlik bilgileri elde edilir. Ardından amaç suç teşkil eden fiiller (dolandırıcılık, banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması gibi) işlenir⁷.

Biz bu kapsamda kimlik hırsızlığını şu şekilde tanımlamayı uygun görüyoruz:

“Bir kişiye ait kimlik bilgilerini hukuka aykırı yöntemlerle ele geçirerek bu kimlik altında suç işlenmesine kimlik hırsızlığı denir.”

B. KRİMİNOLOJİK AÇIDAN KİMLİK HIRSIZLIĞI FİİLLERİ

İnternetin yaygınlaşmasıyla daha karmaşık ve çok işlenir hale gelen kimlik hırsızlığı fiilleri ciddi maddi zararlara neden olmaktadır. ABD’de Mart 2021 tarihi itibariyle 49 milyon tüketici kimlik hırsızlığı nedeniyle 56 milyar dolar zarara uğramıştır⁸. Federal Ticaret Komisyonu raporuna göre 2020 yılında ABD’de kimlik hırsızlığı dolandırıcılık suçu için en sık işlenen araç suçtur⁹.

Kimlik hırsızlığı fiillerinin en yaygın etkileri şunlardır¹⁰:

- Banka kartları ve hesaplarının bloke edilmesi/erişime kapanması
- Vergi kayıtlarına müdahale edilmesi
- Sağlık hizmetlerinden yararlanamama
- Banka hesaplarından para çekilmesi
- Borçların/faturaların ödenmemesi

ABD’de kimlik hırsızlığı klasik çek sahteciliği fiilleri ile işlenmeye başlamış ancak internetin yaygınlaşması ile şekil değiştirmiştir. Günümüzde kimlik hırsızlığı fiilleri neticesinde elde edilen verilerin satıldığı ciddi bir pazar oluşmuştur¹¹.

ITRC (Identity Theft Resource Center- Kimlik Hırsızlığı Kaynak Merkezi) kimlik hırsızlığının beş türü olduğu ifade etmektedir¹²:

⁷ Gercke, s. 25.

⁸ Salam/ Dai/ Wang, s. 1.

⁹ Amerikan hukuku’nda kimlik hırsızlığı dolandırıcılığın bir türü olarak görülmektedir. Salam/ Dai/ Wang, s. 1. Kıta Avrupası hukuku bakımından burada bir amaç suç-araç suç ilişkisi olduğu söylenebilir.

¹⁰ Goel Rajeev K., “Identity theft in the internet age: Evidence from the U.S. states”, Managerial & Decision Economics, 2019; 40, s. 169.

¹¹ Goel, s. 169.

¹² Bisogni Fabio/ Asghari Hadi, “More Than a Suspect: An Investigation into the Connection Between Data Breaches, Identity Theft, and Data Breach Notification Laws”, Journal of Information Policy, Vol. 10, 2020, s. 48.

-**Mali Kimlik Hırsızlığı:** Bir dolandırıcının bir başka kişiye ait mali nitelikli ayırt edici verilerle (sosyal güvenlik numarası gibi) yeni mali kaynaklar oluşturmasıdır.

-**Suçlu Kimlik Hırsızlığı:** Suç işleyen bir kişinin yakalanmamak için kovuşturma makamlarına vermek üzere başkasına ait kimlik bilgilerini kopyalamasıdır.

-**Kimlik Klonlama:** Dolandırıcının yeni bir hayat kurmak için mağdurun kimliğini kopyalaması ve bu kimlik altında hayatını sürdürmesidir.

-**Tıbbi Kimlik Hırsızlığı:** Bir başka kişinin kimliğinin sağlık hizmeti almak için kullanılmasıdır.

-**Ticari Kimlik Hırsızlığı:** Mali kimlik hırsızlığından farklı olarak burada mağdur bir ticaret şirketidir.

Gercke yeni kimlik hırsızlığı yöntemleri olarak şu yöntemlerden söz etmektedir¹³:

-Mağdura gönderilen mailleri başka bir adrese yönlendirerek mağdur şüphelenmeden ona ait verileri ele geçirmek

-Gönderi hırsızlığı yaparak (posta/kargo) kişisel veri elde etmek

-Çöp karıştırarak çöpe atılan belgelerden kişisel veri toplamak

-Kurum içi bilgisayarlardan veri elde etmek

-Kamuya açık bilgileri kullanmak

-Dijital ortamda saklanan verileri kullanmak

Bu kapsamda başvurulmuş başlıca yöntemler şunlardır:

-**Kart bilgilerini kopyalamak (Skimming):** Bir ATM'ye mağdura ait bilgileri ve şifreleri elde etmek üzere müdahale edilmesidir.

-**Oltalama (Phishing):** Bu yöntem sıklıkla kötü amaçlı yazılımlar kullanılarak hackleme suretiyle gerçekleştirilir.

Bunlar dışında bazen klasik suç tipleri de kimlik verilerinin ele geçirilmesinde kullanılabilir. Bunun en tipik örneği bilgisayar yahut veri depolama cihazlarının çalınmasıdır¹⁴.

Öte yandan doktrinde yukarıda ifade edilenler dışında kimlik hırsızlığının kullanıldığı *sunı kimlik hırsızlığı* (farklı kişilere ait bilgilerden bir kimlik oluşturmak), *ortadan kaybolma* (ghosting-ölü bir kimsenin kimliğini tahrif ederek yeni bir kimlik oluşturma), *siber zorbalık* (başka bir kişiyi taklit ederek cep telefonu yahut internetten hukuka aykırı mesajlar göndermek) gibi fiillerden de söz edilmektedir¹⁵.

¹³ Gercke, s. 15 vd.

¹⁴ Gercke, s. 18.

¹⁵ Bisogni/ Asghari, s. 48, dn 9.

Bu kapsamda sıklıkla kimlik hırsızlığına konu olan kişisel veriler şu şekilde sıralanabilir¹⁶:

- Sosyal güvenlik numarası
- Pasaport bilgileri
- Ehliyet bilgileri
- Finansal hesaplar ve kredi kartı numaraları
- Doğum belgesi
- Şifreler
- IP ve diğer bağlantı bilgileri

Faillerin elde ettikleri veriler ile işledikleri fiillerden en sık karşılaşılanlar şunlardır¹⁷:

- Ekonomik suçlar işlemek
- Verileri satmak
- Kendi kimliğini gizlemek için mağdurun verilerini kullanmak

Kimlik Hırsızlığı Araştırma Merkezi yaptığı bir anket çalışmasında, katılanlara kimlik hırsızlığına karşı hangi önlemleri aldıklarını sormuştur. Araştırmada sorulan soruların kimlik hırsızlığına karşı isabetli önlemler olabileceğini düşündüğümüzden aşağıda bu yöntemlere yer vermeyi uygun görüyoruz¹⁸:

- Güvenli bir mail kutusu kullanmak
- Kredi kartı ekstrelerini düzenli takip etmek
- Kredi kartlarında güvenlik önlemleri ve harcama durdurma özelliği kullanmak
- Ücretli harcama kontrol uygulamaları kullanmak
- Ücretli kimlik kontrol uygulamaları kullanmak
- Kişisel veri ve hesap bilgileri içeren belgeleri tamamen yok etmek
- Dolandırıcılığı önlemek için uyarılar kullanmak
- Spam mailleri ve SMS mesajlarını cevaplamadan silmek
- Düzenli olarak bilgisayar güvenlik sistemleri kullanmak
- Sadece bilinen sitelerden online alışveriş yapmak
- Girilen sitelerin http uzantısına dikkat etmek
- Kimlik numaramı hiç/çok gerekli olmadıkça yanımda taşımamak
- Gün içinde ihtiyaç duyulmayacaksa üzerinde birden fazla kredi kartı taşımamak
- Çek defterini sadece ihtiyaç duyulacak günlerde yanına almak

¹⁶ Gercke, s. 13 vd.

¹⁷ Gercke, s. 19 vd.

¹⁸ Gies/ Piquero/ Piquero/ Green/ Bobnis, s. 604.

- Kredi kartlarını kullanırken gözden ayırmamak
- Banka kartının kredi kartı olarak kullanılabilirse bile şifre korumalı olması
- Şifreleri üç ayda bir değiştirmek
- Şifreleri harf ve sayı içeren en az sekiz haneli olacak şekilde belirlemek
- Sosyal medya hesaplarına kişisel bilgi paylaşmamak
- Korumalı olmayan halka açık ağları kullanmamak
- Telefonda ve tablette düzenli olarak veri silme programları kullanmak
- Telefonda ve tablette şifre kullanmak
- ATM kullanmamak
- Hesap hareketlerini haftalık olarak kontrol etmek
- Vergi işlemlerinde şifre kullanmak

Kimlik hırsızlığı her ne kadar teknoloji ile özdeşleşmiş olsa da bu fiillerin işlenişi bakımından yüksek teknoloji kullanılan ve düşük teknoloji kullanılan kimlik hırsızlığı olmak üzere ikili bir ayırım yapılmaktadır. Buna göre düşük teknoloji kullanılan kimlik hırsızlığı fiillerinde fail kişisel verileri makbuz, fatura gibi dökümanları çalarak yahut telefonda kişiyi yanlış yönlendirerek (bankadan yahut resmi bir kurumdan aradığını söyleyerek), form yahut benzeri dökümanlardaki bilgileri okumak için eline geçen fırsatları kullanarak elde etmektedir. Bu kapsamda RadioShack isimli bir firma müşterilerine ait ad-soyad, iletişim bilgisi, kredi kartı bilgileri gibi verilerin olduğu makbuzları herkes tarafından ulaşılabilecek bir çöp kutusuna attığı için dava edilmişti¹⁹.

Yüksek teknoloji kullanılan kimlik hırsızlığı ise internet bağlantısı olan ve veri tabanlarına ulaşabilen hackerlar tarafından işlenmektedir. Şubat 2002’de Ford Araç Kredisi şirketi veritabanı hacklenmiş ve çok sayıda kişiye ait veri çalınmış idi. Somut olayda hackerlar ford çalışanlarının kullandığı şifreler ile çalışan gibi sisteme sızarak bu verileri elde etmişlerdi²⁰.

Kimlik hırsızlığının teknolojiden ayrı düşünülmesi söz konusu olamaz. Bu kapsamda ifade edilmelidir ki şu etkenler bu fiilleri önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır²¹:

- Geniş veri tabanlarının varlığı
- Giderek artan miktarda veri depolama eğilimi
- Kısa sürede çok fazla verinin kopyalanabilir olması

¹⁹ Mullady Jr./ Hansen, s. 566.

²⁰ Mullady Jr./ Hansen, s. 567.

²¹ Gercke, s. 21 vd.

- Kimlik bilgilerinin kamuya açık şekilde paylaşılması
- Geniş kaynaklara erişim imkanı
- Küresel çapta verilere ulaşabilme imkanı
- İletişimin anonim olması
- Dijital iletişimin manipüle edilebilmesi

Buraya kadar ifade edilen hususlar çerçevesinde dünyada kimlik hırsızlığı fiillerinin ne sıklıkta işlendiğine ilişkin şu tabloya göz atmak gerekecektir²²:

Ülke	Yüzde Olarak Kimlik Hırsızlığı %	100.000 kişide ihlal sayısı	100.000 şirkette ihlal sayısı	Nüfus	İşveren firma sayısı
Hollanda	0.90%	147.20	10,544.49	17,081,507	238,456
İrlanda	2.16%	132.52	5,712.05	4,784,383	110,998
Danimarka	0.93%	115.43	5,544.44	5,748,769	119,684
Finlandiya	1.23%	71.11	2,881.20	5,503,297	135,825
Almanya	1.42%	31.12	1,722.02	82,521,653	1,491,314
İsveç	2.17%	48.14	1,684.10	9,995,153	285,712
Lüksemburg	2.64%	56.97	1,671.73	590,667	20,129
Slovenya	1.45%	52.55	1,600.44	2,065,895	67,833
Malta	1.40%	31.00	1,073.03	460,297	13,298
Polonya	1.87%	13.74	694.13	37,972,964	751,657
Avusturya	2.27%	12.10	544.61	8,772,865	194,913
İngiltere	2.61%	17.79	524.16	65,808,573	2,233,560
Belçika	4.11%	7.88	469.14	11,351,727	190,672
Estonya	1.37%	9.74	235.89	1,315,634	54,322

²² **Bisogni/Asghari**, s. 71.

Çek Cumhuriyeti	1.52%	4.03	188.39	10,578,820	226,304
Fransa	2.64%	3.20	188.37	66,989,083	1,138,011
Letonya	1.56%	6.13	169.17	1,950,116	70,662
Litvanya	0.89%	4.18	158.56	2,847,904	75,075
Macaristan	3.01%	4.87	129.90	9,797,561	367,328

Kıbrıs	2.61%	4.80	121.21	854,802	33,852
Romanya	2.88%	1.90	100.21	19,644,350	372,471
İtalya	1.94%	2.05	90.46	60,589,445	1,373,008
İspanya	1.84%	2.08	74.12	46,527,039	1,305,705
Yunanistan	0.58%	1.50	39.25	10,768,193	411,555
Amerika Birleşik Devletleri	0.11%	0.38	20.48	325,025,206	6,073,017

II.KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DURUM

Kimlik hırsızlığına ilişkin hukuki düzenlemeler farklı şekillerde kaleme alınmıştır. Bazı ülkelerde konuya ilişkin doğrudan düzenlemeler getirilmişken, bazı ülkelerde de kimlik hırsızlığı sahtecilik, dolandırıcılık gibi suçlar kapsamında değerlendirilmektedir. Diğer ülkelerde ise kimlik hırsızlığı kapsamındaki amaç ve araç suçlar ceza kanunlarında yer alan suçlar çerçevesinde ele alınmaktadır.

Bu kısımda fikir vermek amacıyla ulaşılabilen hukuki düzenlemelerin çevirilerine yer verilmiştir. Bir makalenin sınırlarını aşmamak için her hukuki düzenlemeyi suç tipi incelemesi şeklinde ele almayı tercih etmiyoruz.

A. ABD

ABD’de kişisel verilerin ihlali ile kimlik hırsızlığı arasındaki bağlantı nedeniyle pek çok eyalet kişisel verilerin gizliliğinin ihlal edilmesi halinde

bildirimde bulunulmasına ilişkin yasaları yürürlüğe koymuştur. Eyaletlere göre bu dağılım şu şekildedir²³:

Yürürlük Yılı	Yürürlüğe Sokan Eyalet Sayısı	Değişiklik Olmayan Kanunlar	1 Değişiklik	2 Değişiklik	3 Değişiklik	4 Değişiklik
2003	1	-	-	-	-	1
2005	10	1	5	3	-	1
2006	16	5	9	2	-	-
2007	9	3	4	-	2	-
2008	5	2	2	1	-	-
2009	4	2	1	1	-	-
2011	1	1	-	-	-	-
2014	1	-	1	-	-	-
2017	1	1	-	-	-	-
2018	2	2	-	-	-	-
Toplam	50	17	22	7	2	2

Federal düzeyde yapılan hukuki düzenlemelere örnek olarak ise şu hükümlere değinmek gerekir:

Kimlik belgeleri, doğrulama özellikleri ve kimlik bilgileriyle bağlantılı dolandırıcılık ve benzeri suçlar başlığını taşıyan hükümde kimlik hırsızlığı şu şekilde tanımlanmıştır²⁴:

“...Her kim bilerek hukuki bir yetki olmaksızın başkasının kimliğini ispatlamak için kullandığı bir aracı federal yasalarda suç olarak tanımlanan yahut herhangi bir eyalet yasası yahut yerel yasa uyarınca suç olarak tanımlanan bir fiili işlemek yahut buna yardım veya yataklık etmek için elinde bulundurur, devreder yahut kullanır ise..”

²³ Bisogni/ Asghari, s. 54.

²⁴ Provision 18 U.S.C. 1028(a)(7), Gercke, s. 28. Ayrıca bkz. <https://www.ftc.gov/legal-library/browse/rules/identity-theft-assumption-deterrence-act-text>, Erişim Tarihi: 10.04.2022.

Kimlik hırsızlığı ile ilgili bir başka tanım da Federal Ticaret Komisyonu tarafından yapılmıştır. Buna göre²⁵:

“Kimlik hırsızlığı başkasına ait kimlik bilgileri kullanılarak işlenen bir tür dolandırıcılık suçudur.” Hükümde komisyonun konuya ilişkin başka tanımlamalar yapabileceği de ifade edilmiştir.

Nitekim bu düzenlemeye dayanarak komisyon kimlik hırsızlığı konusunda daha detaylı şu tanımlı getirmiştir²⁶:

“(a) Kimlik hırsızlığı teriminden bir başkasına ait kimlik bilgilerinin hukuka uygun bir yetki olmadan dolandırıcılık suçu işlemek yahut buna teşebbüs etmek için kullanılması

(b) Kimlik bilgisi teriminden belirli bir insanı tanımlamak için kendi başına yahut başka bilgilerle bağlantılı olarak kullanılacak her türlü isim yahut numara anlaşılır. Bu bilgiler şunları içerebilir:

1) İsim, sosyal güvenlik numarası, doğum tarihi, ehliyet, vatandaşlık numarası yahut yabancı kayıt numarası, pasaport numarası, işveren yahut vergi sicil numarası.

2) Parmak izi, ses izi, retina yahut iris görüntüsü veya diğer fiziksel özellikler gibi eşsiz biyometrik veriler.

3) Elektronik kimlik numarası, adresi veya yönlendirme kodu.

4) Telekomünikasyon tanımlayıcı bilgi veya erişim cihazı.”

Amerikan Hukukunda kimlik hırsızlığına ilişkin olarak getirilen ilginç bir düzenleme “Kimlik Hırsızlığı Cezalarının Artırılması Hakkında Kanun” olarak da ifade edilebilecek olan “Identity Theft Penalty Enhancement Act” isimli kanundur. Kanun kapsamına giren nitelikli kimlik hırsızlığı fiilleri için zorunlu olarak iki yıl hapis cezası öngörmektedir. Bu kanuna duyulan ihtiyaç esasen kaçak göçmen işçi çalıştırılması ile yakından ilgilidir. Pek çok yerde uydurma sosyal güvenlik numaraları ile kaçak göçmen işçi çalıştırma yoluna gidilmiştir. Bu sahte numaraların zaman zaman gerçek kişilerin sosyal güvenlik numaraları ile çakışması sonucu durum ortaya çıkmıştır²⁷.

Kanunda nitelikli hal şu şekilde ifade edilmiştir:

“Her kim, belirli kimlik dolandırıcılığı sırasında ve bu suçla ilgili olarak, kanuni yetki olmaksızın başka bir kişinin kimliğini belirlemekte kullanılan

²⁵ Provision 15 U.S.C. 1681a(q)(3), Gercke, s. 28.

²⁶ Gercke, s. 28.

²⁷ Glithero Kristina, “Picking Numbers Out of Thin-Air: Federal Aggravated Identity Theft Prosecutions in Light of Flores-Figueroa”, American Journal of Criminal Law, Vol. 37:1, 2009, s. 70.

araçları bilerek devreder, bulundurur veya kullanırsa, isnad edilen suçta ek olarak 2 yıl hapis cezası ile cezalandırılır. ”

ABD Hukukunda bu kanuna ilişkin önemli sayılan davalardan bir tanesi Godin davasıdır. Somut olayda sanık yedi farklı sosyal güvenlik numarası ile farklı bankalardan toplam 40.000 Dolar para çekmiştir. Yargılama esnasında suçun manevi unsuruna ilişkin bir tartışma yapılmıştır.

Anglo Sakson hukuk sisteminde suçun iki unsuru olduğu kabul edilir actus reus ve mens rea. Actus reus Kıta Avrupası'ndaki hareket unsurunu karşılarken mens rea ise manevi unsura karşılık gelmektedir. Somut olayda da hukuki sorun suçun manevi unsurunun oluştuğunun kabul edilmesi için failin, kullandığı kimlik numaralarının kime ait olduğunu bilmesinin gerekip gerekmediğidir.

Suç tipinde *“bilerek”* ifadesi kullanılmıştır, sanık ise kullandığı sosyal güvenlik numaralarının kime ait olduğunu bilmediğini dolayısıyla suçun manevi unsurunun oluşmadığını iddia etmiştir. İlk derece mahkemesi önünde sanık mahkum olmuştur. Yüksek Mahkeme'de farklı görüşler söz konusu olsa da en sonunda hukuki düzenlemenin muğlak olduğu gerekçesiyle beraat kararı verilmiştir²⁸.

Türk hukuku bakımından bu düzenleme bir gerçek içtima haline karşılık gelmektedir. Zira benzer fiillerin ülkemizde işlenmesi halinde fail her suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Fakat okuyucuya kolaylık sağlamak açısından hukuki düzenlemenin tam karşılığını dilimize çevirerek kullanmayı tercih ediyoruz.

B. KANADA

Kanada 2007 yılında kimlik hırsızlığı fiillerini içeren bir yasa tasarısı hazırlamıştır. Tasarıda kimlik hırsızlığına ilişkin iki hüküm bulunmaktadır. Hükümler şu şekildedir²⁹:

Madde 402.1:

“402.2 ve 403. maddeler anlamında kimlik bilgisi biyolojik ve fiziksel bilgiler de dahil olmak üzere tek başına yahut diğer bilgilerle birlikte bir kimseyi tanımlamak yahut belirtmek için kullanılabilen parmak izi, ses izi, retina görüntüsü, iris görüntüsü, DNA profili, isim, adres, doğumgünü, ıslak imza, elektronik imza, dijital imza, kullanıcı adı, kredi kartı numarası, banka kartı numarası, finansal kurumlardaki hesaplara ait numaralar,

²⁸ **Woodworth** Jaclyn N., *“First Circuit Deems Aggravated Identity Theft Statute Ambiguous and Applies Rule of Lenity - United States v. Godin, 534 F.3d 51 (1st Cir. 2008)”*, Suffolk University Law Review, Vol.XLII:1013, s. 1013 vd.

²⁹ **Gercke**, s. 42-43.

pasaport numarası, sosyal güvenlik numarası, sağlık sigortası numarası, ehliyet numarası yahut şifresi gibi her türlü bilgiyi ifade eder.”

Madde 402.2:

“1) Her kim bir başkasına ait kimlik bilgilerini bu bilgilerini dolandırıcılık, sahtecilik, gerçeğe aykırı beyan gibi suçlar işleyeceği konusunda makul şüphe uyandıracak şekilde bilerek ele geçirir yahut bulundurur ise suç işlemiş olur.

2) Her kim başkasına ait kimlik bilgilerini bu bilgilerin dolandırıcılık, sahtecilik yahut gerçeğe aykırı beyan suçlarının işleneceğini bilerek, amaçlayarak yahut bu konuda özensiz davranarak nakleder, ulaşılabilir hale getirir, dağıtır, satar yahut satışa sunarsa veya bulundurursa suç işlemiş olur.

3) Paragraf (1) ve (2)'de sözü edilen amaçlarla işlenecek olan suçlar aşağıda sayılanlardan birisi olabilir:

(a) 57. madde (pasaportta sahtecilik veya sahte pasaport kullanma);

(b) 58. bölüm (vatandaşlık belgesinin hileli kullanımı);

(c) 130. bölüm (kolluk görevlisi gibi davranma);

(d) 131 bölüm (yalan tanıklık);

(e) 342. madde (kredi kartının çalınması, sahteciliği vb.);

(f) 362 bölüm (iftira veya yanlış beyan);

(g) 366 bölüm (sahtecilik);

(h) 368 bölüm (sahte belgeyi imal etme, ticaretini yapma veya kasıtlı olarak bulundurma);

(i) 380 bölüm (dolandırıcılık); ve

(j) 403 bölüm (kimlik sahtekarlığı).”

Kanada hukukunda yer alması planlanan düzenleme kimlik hırsızlığını tüm yönleriyle ortaya koyması anlamında kanımızca başarılıdır. Kanunda ilgili kısım kimlik hırsızlığının konusunu ortaya koyarak başlamaktadır. Kimlik hırsızlığı olarak düzenlenen tip bizim de benimsediğimiz tanımla uyumludur. Zira bu fiillerin en önemli özelliği elde edilen kimlik bilgilerinin başka suçlar işlemekte kullanılmasıdır. Kanada hukukunda kimlik hırsızlığı fiillerinin kapsadığı amaç suçlar da bir katalog halinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin bir sınırlama getirmesi kanunilik ilkesi anlamında başarılı olmakla birlikte kanımızca çok etkin olamayacaktır. Zira kimlik hırsızlığı ile işlenecek amaç suçları öngörmek her zaman mümkün değildir.

C. İNGİLTERE

İngiliz Hukuku'nda kimlik suçları denebilecek suçlardan ilki 2006 tarihli Kimlik Belgeleri Kanunu 8. kısımda düzenlenmiştir. Buna göre³⁰:

“Bu kısımdaki amaçlarla (...); bir kimlik belgesinin düzenlenmesine veya değiştirilmesine yönelik bir başvuru ile bağlantılı olarak, belgeyi düzenlemek yahut değiştirmekle yetkili olan kişiye gerçeğe aykırı bilgi veren kişi kimlik belgesini hukuka aykırı şekilde ele geçirmiş kabul edilir. “

Aynı kanununun 25. bölümüne göre³¹:

“Bir kimsenin aşağıda sayılanları mülkiyetinde yahut kontrolü altında bulunduması suçtur:

- (a) Gerçeğe aykırı kimlik belgesi
- (b) Hukuka aykırı şekilde elde edilmiş kimlik belgesi
- (c) Bir başkasına ait kimlik belgesi yahut
- (d) Gerçeğe aykırı kimlik belgesi üretmek yahut üretiminde kullanmak için tasarlanmış yahut uyarlanmış her türlü araç, eşya.”

Görüldüğü üzere İngiliz Hukuku'nda kimlik suçları daha ziyade sahtecilik suçları biçiminde düzenlenmiştir. Kimlik hırsızlığının amaç suç özelliği İngiliz hukukuna yansımamıştır.

D. FRANSA

Fransız Ceza Kanunu m. 441 kapsamında konumuzla ilgili olarak düzenlenen suç tipleri şunlardır³²:

Madde 441-6:

“Bir kamu idaresinden veya kamu hizmeti görevi yapan bir kuruluştan, bir hak, kimlik veya ehliyet oluşturmaya veya yetki vermeye yönelik her türlü belgeyi hileli yollarla hukuka aykırı olarak elde etmek iki yıl hapis ve 30.000 Euro para cezası ile cezalandırılır.

Aynı cezalar, bir kamu idaresinden veya kamu hizmeti görevini yerine getiren bir kuruluştan, muaccel olmayan bir ödenek, nakit ödeme veya menfaat elde etmek amacıyla gerçeğe aykırı beyanda bulunulması halinde de uygulanır.”

Madde 441-5:

“Bir hak, kimlik veya ehliyetin tesisi veya yetki verilmesi amacıyla bir kamu kurumu tarafından verilen bir belgeyi hukuka aykırı olarak başkası adına temin etmek, beş yıl hapis ve 75.000 Euro para cezası ile cezalandırılır.

³⁰ Gercke, s. 85.

³¹ Gercke, s. 87.

³² Gercke, s. 85.

Suçun şu şekilde işlenmesi halinde ceza yedi yıl hapis cezasına ve 100.000 Euro para cezasına yükseltilir:

1) kamu yetkisine sahip bir kişi tarafından veya görevini yerine getirirken bir kamu hizmeti görevini yerine getirmek için;

2) itiyadi olarak;

3) veya bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak veya failin cezasız kalmasını sağlamak amacıyla.”

Madde 441-3³³:

“441-2. maddede tanımlanan sahte belgelerden herhangi birinin yasadışı olarak bulundurulması, iki yıl hapis ve 30.000 Euro para cezası ile cezalandırılır.

Birden fazla sahte belgenin yasadışı olarak bulundurulması durumunda ceza beş yıl hapis cezasına ve 75.000 Euro para cezasına yükseltilir.”

Fransız hukuku da kimlik hırsızlığı fiillerini büyük ölçüde sahtecilik suçları kapsamında ele almıştır.

E. ALMANYA

Alman Ceza Kanunu da kimlik hırsızlığı fiillerini sahtecilik fiillerine benzer şekilde düzenlemiştir. Konumuza en yakın düzenleme m. 281’de yer almaktadır. Alman Hukuku bakımından en ilginç bulduğumuz düzenleme m. 275’te yer almaktadır³⁴. Hüküm sahte kimlik ve aşı kartı düzenleme suçunun hazırlık hareketlerini de cezalandırmaktadır.

Madde 275-Resmi Kimliklerde Sahtecilik ve Gerçeğe Aykırı Aşı Kartı Üretmeye Hazırlık³⁵:

“(I) Her kim, resmi belgelerde sahteciliği hazırlamak üzere;

1. plakalar, kalıplar, basıma hazır dökümler, baskı kalıpları, negatifler, matrisler veya türü itibariyle fiilin işlenmesine elverişli olan benzer aletleri,
2. resmi belge üretilmesi için belirlenmiş ve taklide karşı özel olarak korunan kağıtlara benzer bir kayıt türü veya karıştırılabilecek kadar benzeyen kağıtları veya
3. resmi kimlik belgelerinin formlarını üretir, kendisi veya bir başkası için temin eder, satışı sunar, saklar, bir başkasına bırakır veya ülkeye sokmaya veya ülkeden çıkartmaya

³³ Gercke, s. 87.

³⁴ Madde metinleri için bkz. Yenisey Feridun/ Plagemann Gottfried, Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (STGB), Beta Yayıncılık, Mayıs 2015, s. 398-399, 401.

³⁵ http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_275.html, Erişim Tarihi: 15.04.2022.

girişirse, iki yıl kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(1a) Her kim gerçeğe aykırı bir aşı kartı hazırlayarak henüz yapılmamış bir aşığı boş bir aşı kartı ile belgeler yahut bu şekilde düzenlenmiş bir boş aşı kartını kendisine yahut bir başkasına temin eder, satışı sunar, saklar, başkasına devreder yahut ihraç veya ithal etmeye kalkışırsa iki yıla kadar hapis yahut para cezası ile cezalandırılır.

(2) Fail meslek veya sanat haline getirerek veya birinci fıkrada ya da 1a fıkrada tanımlanan suçları temadi edecek bir şekilde işlemek üzere oluşturulmuş olan bir çetenin üyesi sıfatıyla hareket ederse, ceza üç aydan beş yıla kadar hapis cezasıdır.”

Madde 276-Sahte resmi kimlik edinmek³⁶:

“(1) Her kim, gerçek dışı veya tağyir edilmiş resmi bir belgeyi veya 271 ve 348. maddelerde tanımlanan türden, gerçek dışı bir düzenleme içeren resmi bir belgeyi,

- 1. ülkeye sokmaya veya ülkeden çıkartmaya girişir veya*
- 2. bunun hukuki ilişkilerde aldatmak için kullanılmasını sağlamak amacıyla, kendisi veya bir başka kişi için edinir, bulundurur veya bir başkasına bırakırsa, iki yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır.*

(2) Fail meslek veya sanat haline getirerek veya birinci fıkrada tanımlanan suçları temadi edecek bir şekilde işlemek üzere oluşturulmuş olan bir çetenin üyesi sıfatıyla hareket ederse, ceza üç aydan beş yıla kadar hapis cezasıdır.”

Madde 281-Kimlik belgelerinin kötüye kullanılması³⁷:

belgesini bir başkasına bırakırsa, bir yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suça teşebbüs cezalandırılır.

(2) Hukuki ilişkilerde kimlik olarak kullanılan değerlendirme raporları (Zeugniss (karneler)) ve diğer belgeler, resmi kimlik belgesi ile eşdeğerdir.”

Alman Hukuku’nda kimlik hırsızlığı olarak nitelendirilebilecek olan hüküm kanununun 281. maddesidir. Alman Ceza Kanunu amaç suç olarak da dolandırıcılığı kabul etmektedir. Bu anlamda hükmün kapsamının biraz dar kaldığı kanaatindeyiz.

Alman Hukuku’nun kimlik sahteciliğinde cezalandırmanın alanını oldukça genişlettiğini görmekteyiz. Kanun hazırlık hareketlerini de cezalandırmaktadır. Esasen bu durum m. 281’deki bakış açısı ile uyumlu

³⁶ http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_276.html, Erişim Tarihi: 15.04.2022.

³⁷ http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/_281.html, Erişim Tarihi: 15.04.2022.

değildir. Kanımızca cezalandırmanın sınırı ne hazırlık hareketlerini cezalandıracak kadar geniş, ne de suçla mücadeleyi zorlaştıracak kadar dar olmalıdır.

III. TÜRK HUKUKU BAKIMINDAN KİMLİK HIRSIZLIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Hukukumuzda kimlik hırsızlığı adı altında bir suç tipi bulunmamaktadır. TCK'da yer alan suç tipleri kimlik hırsızlığı bakımından araç suç ya da amaç suç teşkil edebilir. Bu anlamda kimlik hırsızlığından söz edebilmek için TCK'da yer alan suçlardan birden fazlasının işlenmesi gerekmektedir. Tek başına bir sahtecilik/hırsızlık fiili kimlik hırsızlığı değildir. Kimlik hırsızlığını diğer suçlardan ayıran husus kimlik bilgilerinin başka suçlar işlemek için kullanılmasıdır. Dolayısıyla bugün kimlik hırsızlığı fiillerinin cezalandırılması bakımından bir gerçek içtima hali söz konusu olacaktır. Aşağıda kısaca klasik suç tiplerinin kimlik hırsızlığının bir parçası olup olamayacağı üzerinde durulacaktır. Akışı bozmamak için bu suç tiplerinin ayrıntılarına yer verilmeyecektir.

A. DOLANDIRICILIK SUÇU BAKIMINDAN

TCK m. 157'ye göre dolandırıcılık; hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak şeklinde tanımlanmıştır. TCK m. 158'de ise suçun nitelikli halleri yer almaktadır³⁸.

Kimlik hırsızlığı fiillerinde amaç suçlar çok zaman maddi menfaat elde etmek amacıyla işlenir. Bu nedenle kimlik bilgileri araç fiillerle elde edildikten sonra amaç fiil malvarlığına yönelecektir. Bu anlamda TCK'da yer alan suçlar içerisinde söz konusu örgüye en uygun olanlardan birisi ve başlıcası dolandırıcılıktır.

Fail mağdura ilişkin kimlik bilgilerini ele geçirdikten sonra bu bilgileri kolaylıkla dolandırıcılık suçunun hile unsurunu gerçekleştirmek doktrinde

³⁸ Dolandırıcılık suçu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Özbek Veli Özer/ Doğan Koray/ Bacaksız Pınar**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 16. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2021, s. 705-729; **Tezcan Durmuş/ Erdem Mustafa Ruhan/ Önok R. Murat**, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 19. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2021, s. 864-911; **Artuk M. Emin/ Gökçen Ahmet/ Alşahin M. Emin/ Çakır Kerim**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 18. Baskı, Adalet Yayınevi, Eylül 2019, s. 621-656; **Koca Mahmut/ Üzülmöz İlhan**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Eylül 2017, s. 644-670; **Hafizoğulları Zeki/ Özen Muharrem**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, 4. Baskı, US-A Yayıncılık, Ocak 2015, s. 400-419.

sıkça kullanılan ifadeyle oyununu “*sahneye koymak*”³⁹ için kullanabilir ve bu şekilde başka mağdurlardan maddi menfaat elde edebilir.

Failin kimlik bilgilerini ne şekilde elde ettiğinden bağımsız olarak bu verileri kullanım biçimi dolandırıcılığa vücut verebilecek ve bu suçlar arasında gerçek içtima ilişkisi söz konusu olabilecektir. Örneğin failin mağdura ait cüzdanı çaldıktan sonra, onun kimliğiyle banka veznesine giderek hesabından para çekmesi halinde hırsızlık ve dolandırıcılık suçları oluşacaktır.

Hemen ifade etmek gerekir ki, dolandırıcılık suçunun bazı nitelikli halleri de kimlik hırsızlığı suçunun görünüş biçimlerini karşılamaktadır. Özellikle TCK m. 158/f⁴⁰ ve j⁴¹ hükümlerinde olduğu gibi suçun bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle yahut banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla işlenmesi bu suç bakımından sıklıkla ortaya çıkabilecek hallerdir.

B. SAHTECİLİK SUÇLARI BAKIMINDAN

Kimlik hırsızlığı fiilleri bakımından amaç suça yönelen fail mutlaka mağdurun bilgilerini kullanmalıdır. Bu bilgiler özellikle bir belgenin hazırlanmasında kullanılır ise ortaya çıkan belge gerçeğe aykırı olacaktır. Belgenin özelliğine göre burada özel ya da resmi belgede sahtecilik suçu yahut resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan suçu oluşabilecektir⁴².

Belgede sahtecilik fiilleri söz konusu olduğunda TCK m. 212’den de⁴³ söz edilmelidir. Hükme göre evrakta sahtecilik suçları diğer suçlarla bir

³⁹ Selçuk Sami, Dolandırıcılık, İstanbul 1982, s. 114.

⁴⁰ **TCK madde 158-** “(1) Dolandırıcılık suçunun; ... *f) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle, ... işlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hallerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.*”

⁴¹ **TCK madde 158-** “(1) Dolandırıcılık suçunun; ... *j) Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla, ... işlenmesi halinde, üç yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, (e), (f), (j), (k) ve (l) bentlerinde sayılan hallerde hapis cezasının alt sınırı dört yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz.*”

⁴² Belgede sahtecilik suçları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Özbek/ Doğan/ Bacaksız**, s. 835-859; **Tezcan/ Erdem/ Önok**, s. 1050-1075; **Artuk/ Gökcen/ Alşahin/ Çakır**, s. 740-849; **Koca/ Üzülmöz**, s. 680-732.

⁴³ **TCK madde 212-** “(1) Sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur.”

araya geldiğinde her halükarda bir gerçek içtima ilişkisi söz konusu olacaktır.

Yukarıda verilen örnekten devam edersek, failin banka veznesinden para çektikten sonra ilgili dekontu mağdurun adıyla imzalaması halinde özel belgede sahtecilik suçu da oluşacaktır.

C. KİŞİSEL VERİLERE İLİŞKİN SUÇLAR BAKIMINDAN

Kişisel verilere karşı işlenen suçlar TCK m. 135 vd.'da düzenlenmiştir. Bu kapsamda kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme suçları düzenlenmiştir⁴⁴.

Kimlik hırsızlığı fiilleri bakımından belki de en önemli suç tipi kişisel verilere karşı işlenen suçlardır. Zira kimlik hırsızlığı fiilleri bakımından vazgeçilmez araç suç kişisel verilere karşı işlenen suçlardır. Bu anlamda şu olasılıklar söz konusu olabilir:

-Fail, mağdura ait verileri hukuka aykırı şekilde kaydeder ise TCK m. 135/1.

-Failin kaydettiği veriler hassas nitelikli kişisel veri ise TCK m. 135/2.

-Failin verileri hukuka aykırı şekilde ele geçirmesi halinde TCK m. 136.

-Failin hukuka uygun şekilde ele geçirdiği verileri belli bir sürede yok etme yükümlülüğü altında olmasına rağmen söz konusu verileri yok etmemesi halinde TCK m. 138.

Kimlik hırsızlığı fiilleri bakımından her durumda kişisel verilere ilişkin bir fiil işlenmiş olacaktır. Fail daha sonra bu verileri kullanarak işlemeyi kastettiği amaç suça yönelecektir.

D. BİLİŞİM SUÇLARI BAKIMINDAN

Yukarıda da söz edildiği üzere kimlik hırsızlığı fiillerinin ilk adımı kişisel verilerin ele geçirilmesidir. Bu ele geçirme otomatik olmayan yöntemlerle işlenirse hırsızlık vb. fiillere vücut verecektir. Öte yandan bilişim sistemlerinde depolanmış kişisel verilerin ele geçirilmesi halinde TCK m. 243 veya 244 anlamında bir bilişim suçu da söz konusu olabilecektir⁴⁵.

Failin bir bilişim sistemine girerek oradaki verilere ulaşması yahut veri trafiğini gözlemesi halinde TCK m. 243; sistemdeki verileri bir yere yollaması yahut bu verilere müdahale etmesi halinde TCK m. 244 söz konusu olacaktır.

⁴⁴ Kişisel verilere karşı işlenen suçlar hakkında bkz. **Özbek/ Doğan/ Bacaksız**, s. 575-599; **Tezcan/ Erdem/ Önok**, s. 691-697; **Hafizoğulları/ Özen**, s. 286-293.

⁴⁵ TCK m. 243 ve 244 hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Özbek/ Doğan/ Bacaksız**, s. 955-986; **Tezcan/ Erdem/ Önok**, s. 1148-1175; **Koca/ Üzülmöz**, s. 805-843.

Hemen ifade etmek gerekir ki bilişim suçları kimlik hırsızlığı bakımından hem amaç hem de araç suç niteliği taşıyabilir. Fail manuel olarak elde ettiği şifre vs. verilerle mağdura ait sistemlere girerek orada suç işleyebileceği gibi; hem verileri bilişim sistemlerinden elde edip hem de amaç suçu (örneğin banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması⁴⁶) bilişim sistemi üzerinde işleyebilir. Bunun tam tersi şekilde fail bilişim sistemlerine müdahale ederek elde ettiği kimlik bilgilerini bilişim sistemleri dışında suç işlemek için de kullanabilir. Örneğin bu bilgilerle dolandırıcılık suçu işleyebilir.

Bu anlamda bilişim suçları kimlik hırsızlığı bakımından hem amaç hem araç suç niteliği taşıyabilir.

E. DEĞERLENDİRME

Kimlik hırsızlığı hukukumuzda müstakil bir suç olarak düzenlenmemiştir. Çalışmamızda buraya kadar kriminolojik özelliklerinden söz ettiğimiz fiil TCK'da yer alan klasik suç tipleri ile karşılanmaktadır. Bu kapsamda araç suç olarak işlenen fiiller TCK m. 135 vd.'da yer alan kişisel verilere ilişkin suçlara yahut TCK m. 243 vd.'da düzenlenen bilişim suçlarına vücut verecektir. Hemen ifade etmek gerekir ki kimlik bilgileri klasik hırsızlık suçu işlenerek de elde edilmiş olabilir.

Amaç fiil bakımından ise büyük oranda dolandırıcılık söz konusu olacak, zaman zaman da sahtecilik fiilleri ile gerçek içtima ilişkisi ortaya çıkacaktır.

Bu durum karşısında amaç suç ve araç suç arasında hemen hemen her durumda gerçek içtima söz konusu olacak; hatta çoğu zaman fail ikiden fazla suçtan cezalandırılacak ve ortaya yüksek cezalar çıkacaktır. Zararın çok büyük olduğu durumlarda bu cezalar adalet hissini tatmin etse de bazı durumlarda bu ceza haksızlık içeriğiyle örtüşmeyecektir. Bu ikilem karşısında kimlik hırsızlığı suçunun müstakil olarak düzenlenmesinin gerekip gerekmediği sorusu ortaya çıkacaktır.

Kanun koyucunun önünde kimlik hırsızlığı konusunda şu olasılıklar mevcuttur:

-Kimlik hırsızlığına ilişkin müstakil bir düzenleme yapmadan konuyu klasik suç tipleriyle çözmek.

-Müstakil bir kimlik hırsızlığı suçu düzenlemek.

-Kimlik hırsızlığını nitelikli hal olarak düzenlemek.

Kimlik hırsızlığına ilişkin müstakil bir hukuki düzenlemenin olmaması yukarıda ifade edilen sıkıntıya yol açacak; bir başka deyişle fiilin haksızlık

⁴⁶ Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu hakkında bkz. **Özbek/ Doğan/ Bacaksız**, s. 987-1020; **Tezcan/ Erdem/ Önok**, s. 1175-1205; **Koca/ Üzülmöz**, s. 843-870. *YÜHFD Cilt: XIX Sayı:2 (2022)*

içeriğini karşılayan bir cezalandırma çok zaman söz konusu olmayacaktır. Örneğin mağdurun otobüste unuttuğu çantasını alan fail, bilgisayarına girerek mağdurun e-devlet şifresi ile hastane randevusu alsın ve tedavi olsa burada birden fazla farklı suç oluşacaktır.

Kimlik hırsızlığının müstakil bir suç olarak düzenlenmesi halinde de sorun amaç suçun ne olabileceğini öngörmek ve cezanın alt ve üst sınırlarını buna göre düzenlemektir. Bu anlamda alt ve üst sınırlar arasındaki makasın çok dar olması hakkaniyete, çok geniş olması ise kanunilik ilkesine aykırı olacaktır.

TCK'da kişisel veriler ile ilgili kısımda kimlik hırsızlığının nitelikli bir hal olarak düzenlenebileceğini öngörüyoruz. Kanımızca kanun koyucu kişisel verilere ilişkin bir katalog düzenleyerek nitelikli bir hal öngörebilir. Failin bu verileri kullanarak işlediği amaç suçtan dolayı da ayrıca cezalandırılması halinde fail kural olarak eylemine ve verdiği zarara uygun iki suçtan cezalandırılmış olacaktır. Böylece cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesinin de daha kolay olacağını düşünmekteyiz.

Bu kapsamda TCK m. 136'nın⁴⁷ bir nitelikli hali olarak şu düzenlemeyi önermekteyiz:

“Bu hüküm kapsamında kimlik bilgilerinin o kimlik altında başka suçlar işlemek amacıyla ele geçirilmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. Fail bu kimliği kullanarak işlediği amaç suçtan da ayrıca cezalandırılır. Bu nitelikli hal kapsamında kimlik bilgisi deyiminden kişinin adı, soyadı, TC kimlik numarası, sosyal güvenlik numarası, banka vb. tüzel kişiler nezdindeki müşteri numarası anlaşılır.”

Kanuna bir nitelikli hal eklenmesini önerdiğimiz için burada suç tipi inceleme şemasına uygun bir akış benimsenmemiştir.

IV. KİMLİK HIRSIZLIĞI FİİLLERİNİN SORUŞTURULMASINDA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

Buraya kadar ifade edildiği üzere kimlik hırsızlığı çok farklı amaç ve araç suçların bir araya gelmesiyle işlenebilir. Kimlik hırsızlığı fiilleri TCK'da yer alan klasik suç tiplerine başvurularak işleniyor ise (hırsızlık, dolandırıcılık gibi) CMK'da yer alan koruma tedbirlerine başvurularak soruşturma yapılabilecektir. Örneğin arama, elkoyma, bilgisayarlar da,

⁴⁷ **TCK m. 136:** “(1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) (Ek:17/10/2019-7188/17 md.) Suçun konusunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca kayda alınan beyan ve görüntüler olması durumunda verilecek ceza bir kat artırılır.”

bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve elkoyma gibi.

Kimlik hırsızlığı fiillerinin internet ortamında işlenmiş olması, örgütlü suç şeklinde işlenmiş olması ve sınıraşan şekilde işlenmiş olması bu suçların soruşturulması ve kovuşturulmasında sorun yaratan olasılıklardır.

Kimlik hırsızlığının dijital ortamda işlenmiş olması halinde soruşturma açısından CMK m. 134 hükümlerinin uygulanmasının önemli olacağını ve suçun aydınlatılmasında büyük fayda sağlayacağını düşünmekteyiz.

Suçun örgütlü ve sınıraşan bir şekilde işlenmesi halinde ise uluslararası adli yardımlaşma gerekli olacaktır⁴⁸. Uluslararası adli yardımlaşma konusunda başta BM Sınıraşan Örgütlü Suçlulukla Mücadele Sözleşmesi ve suçluların iadesine ilişkin sözleşmeler olmak üzere çok taraflı sözleşmeler öne çıkmaktadır⁴⁹.

Türkiye uluslararası adli yardımlaşmaya imkan tanıyan pek çok sözleşmeye taraftır. Öte yandan 6706 sayılı *Cezai Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu*'nun⁵⁰ yürürlüğe girmesiyle TCK m. 18'den daha kapsamlı ve uluslararası sözleşmelere uygun bir düzenleme yapılmış olmaktadır.

SONUÇ

Çalışmamızda kimlik hırsızlığı konusu ele alınmıştır. Bu kapsamda öncelikle kimlik hırsızlığının tanımına ve kriminolojik özelliklerine yer verilmiştir. Daha sonra kimlik hırsızlığına ilişkin karşılaştırmalı hukuktaki düzenlemeler ele alınmıştır. Son olarak ülkemizdeki durum değerlendirilmiş ve TCK açısından bazı önerilerde bulunulmuştur.

Kimlik hırsızlığı çeşitli şekillerde tanımlanmakla birlikte biz şu tanımın uygun olduğunu düşünmekteyiz.

“Bir kişiye ait kimlik bilgilerini hukuka aykırı yöntemlerle ele geçirerek bu kimlik altında suç işlenmesine kimlik hırsızlığı denir.”

Kimlik hırsızlığı fiilleri sıklıkla şu verilere karşı işlenir:

- Sosyal güvenlik numarası
- Pasaport bilgileri
- Ehliyet bilgileri
- Finansal hesaplar ve kredi kartı numaraları

⁴⁸ Gercke Marco/ Simion Raluca; “Practical guide to international cooperation to combat identity-related crime”, Handbook on Identity-related Crime, United Nations New York 2011, S. 245.

⁴⁹ Gercke/ Simion, s. 263 vd.

⁵⁰ RG., 05/05/2016, 29703.

- Doğum belgesi
- Şifreler
- IP ve diğer bağlantı bilgileri

Kimlik hırsızlığı fiilleri esas itibariyle iki kısımdan oluşur. Kimlik bilgilerinin elde edildiği araç suç ve bu bilgilerle işlenen amaç suç. Araç suçlar kişisel verilerin çeşitli yollarla ele geçirilmesi ile işlenir. Amaç suçlar ise büyük ölçüde failin ekonomik çıkar elde etmek amacıyla işlediği suçlarıdır.

Kimlik bilgileri elde edildikten sonra fail bu bilgilerle genellikle aşağıdaki fiillere yönelir:

- Banka kartları ve hesaplarının bloke edilmesi/erişime kapanması
- Vergi kayıtlarına müdahale edilmesi
- Sağlık hizmetlerinden yararlanamama
- Banka hesaplarından para çekilmesi
- Borçların/faturaların ödenmemesi

Kimlik hırsızlığı ile mücadele etmek için ülkeler çeşitli yöntemler benimsemiştir. Bu kapsamda bazı ülkeler müstakil hukuki düzenlemeler kabul etmiş iken Türkiye gibi bazı ülkeler ise ceza kanunlarındaki klasik suç tipleriyle konuya yaklaşmışlardır. Bu anlamda hukukumuz bakımından en önemli sorun yukarıdaki gibi amaç-araç suç şeklinde işlenen fiillerin çok ağır cezalandırılacak olmasıdır. Zira mevcut durumda kişisel verilere karşı işlenen suç/suçlar ile amaç suç/suçlar arasında bir gerçek içtima hali söz konusu olacak ve fail birden fazla suçtan cezalandırılacaktır. Büyük ekonomik zarar doğuran fiiller bakımından bu durum adaletli gibi görünse de daha dar kapsamlı fiiller bakımından bu durumun adil olmadığını düşünmekteyiz. Bu nedenle kimlik hırsızlığının bir nitelikli hal olarak kanunda yer alması gerektiğini ve failin araç ve amaç suç olmak üzere iki suçtan cezalandırılmasının yeterli olduğu kanaatindeyiz. Böylece hakim alt ve üst sınırlar arasında takdir yetkisini kullanarak cezayı somut olaya uygun hale getirilebilecektir.

Buraya kadar ifade ettiğimiz hususlar çerçevesinde TCK m. 136'ya şu hükmün eklenmesini önermekteyiz:

“Bu hüküm kapsamında kimlik bilgilerinin o kimlik altında başka suçlar işlemek amacıyla ele geçirilmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. Fail bu kimliği kullanarak işlediği amaç suçtan da ayrıca cezalandırılır. Bu nitelikli hal kapsamında kimlik bilgisi deyiminden kişinin adı, soyadı, TC kimlik numarası, sosyal güvenlik numarası, banka vb. tüzel kişiler nezdindeki müşteri numarası anlaşılır.”

KAYNAKÇA

- Artuk M. Emin/ Gökçen Ahmet/ Alşahin M. Emin/ Çakır Kerim**, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 18. Baskı, Adalet Yayınevi, Eylül 2019.
- Bisogni Fabio/ Asghari Hadi**, “More Than a Suspect: An Investigation into the Connection Between Data Breaches, Identity Theft, and Data Breach Notification Laws”, *Journal of Information Policy*, Vol. 10, 2020, s. 45-82.
- Gercke Marco**, “Legal Approaches to Criminalize Identity Theft, *Handbook on Identity-related Crime*”, United Nations New York 2011, s. 1-53.
- Gercke Marco/ Simion Raluca**; “Practical guide to international cooperation to combat identity-related crime”, *Handbook on Identity-related Crime*, United Nations New York 2011, s. 235-337.
- Gies V. Stephen/ Piquero Nicole Leeper/ Piquero Alex R./ Green Bradn/ Bobnis Amanda**, “Wild, Wild Theft: Identity Crimes in the Digital Frontier”, *Criminal Justice Policy Review* 2021, Vol. 32(6), s. 592-617.
- Glithero Kristina**, “Picking Numbers Out of Thin-Air: Federal Aggravated Identity Theft Prosecutions in Light of Flores-Figueroa”, *American Journal of Criminal Law*, Vol. 37:1, 2009, s. 69-95.
- Goel Rajeev K.**, “Identity theft in the internet age: Evidence from the U.S. states”, *Managerial & Decision Economics*, 2019; 40, s. 169-175.
- Hafizoğulları Zeki/ Özen Muharrem**, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*, 4. Baskı, US-A Yayıncılık, Ocak 2015.
- Koca Mahmut/ Üzülmöz İlhan**, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Eylül 2017.
- Mullady Jr. Raymond G./ Hansen Scott D.**, “Identity Theft Litigation: A Roadmap for Defense and Protection”, *Utah Law Review*, No. 2, 2008, s. 563-591.
- Özbek Veli Özer/ Doğan Koray/ Bacaksız Pınar**, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 16. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2021.
- Salam A. F. / Dai Hua/ Wang Lei**, “Online Users’ Identity Theft and Coping Strategies, Attribution and Sense of Urgency: A Non-Linear Quadratic Effect Assessment”, *Information Systems Frontiers*, Springer Media, October 2021, s. 1-20.
- Selçuk Sami**, *Dolandırıcılık*, İstanbul 1982.
- Tezcan Durmuş/ Erdem Mustafa Ruhan/ Önok R. Murat**, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 19. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Eylül 2021.
- Woodworth Jaclyn N.**, “First Circuit Deems Aggravated Identity Theft Statute Ambiguous and Applies Rule of Lenity - *United States v. Godin*,”

534 F.3d 51 (1st Cir. 2008)", *Suffolk University Law Review*,
Vol.XLII:1013, s. 1013 -1020.

Yenisey Feridun/ Plagemann Gottfried, *Alman Ceza Kanunu
Strafgesetzbuch (STGB)*, Beta Yayıncılık, Mayıs 2015.

<https://www.ftc.gov/>

<http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>

<https://www.justice.gov./>